

รูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล

สถาบันการศึกษพยาบาลของรัฐ

A Teamwork Model for Nursing Students, Public Nursing Institutions

อมรรัตน์ เสตสุวรรณ¹, ชมสุภัค ครุฑทะ²

ทวิกา ตั้งประภา³ และ ดวงเดือน จันทร์เจริญ⁴

Amornrat Satasuwan¹, Chomsupak Cruthaka²

Taviga Tungprapa³ and Duangduen Chancharoen⁴

คณะพัฒนาศักยภาพมนุษย์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Human Resource Development, Ramkhamhaeng University

Corresponding Author. Email: ¹amornrat@nmu.ac.th

Received May 9, 2023; **Revised** June 22, 2023; **Accepted** August 25, 2023

Abstract

This research aimed to 1) study the conditions and problems of teamwork among nursing students in the public educational institutions of nursing 2) create a teamwork model for nursing students; and 3) evaluate the teamwork model for nursing students. The study was divided into three steps, as follows: (1) Study the present situation and problems with the teamwork model for nursing students. The in-depth interviews were conducted with a total of 11 nurse practitioners, head nurses, nurses, and registered nurses. The tool was a semi-structured interview form. The data were used for content analysis. (2) Create a teamwork model for nursing students. The data were collected with 17 experts using the Delphi technique. (3) Assess the teamwork style of nursing students through a group discussion with seven experts to assess its possibility and usefulness. The data were analyzed using content analysis, the mean, and the standard deviation. The results revealed that (1) nursing students lack confidence in communication and are unsure of their role in teamwork. The internship period is limited, so little experience is gained. There is limited time for creativity and development, as well as being unable to improve and develop concrete work. (2) The model of teamwork for nursing students consisted of five components: communication, cooperation, coordination, creativity, and continuous improvement. (3) Experts

agreed that all components of the model were appropriate, possible, and useful at the highest level.

Keywords: Teamwork Model; Nursing students; Public Nursing Institutions

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ (2) สร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล และ (3) ประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล แบ่งการศึกษาเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 11 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (2) สร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล เก็บข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน โดยใช้เทคนิคเดลฟาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่า Median และ Interquartile Range (3) ประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ วิเคราะห์ข้อมูลโดย วิเคราะห์เนื้อหา หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษาพยาบาล ขาดความมั่นใจในการสื่อสาร ไม่แน่ใจในบทบาทหน้าที่ในการทำงานเป็นทีม ระยะเวลาฝึกปฏิบัติงานจำกัดทำให้ได้รับประสบการณ์น้อย มีเวลาในการคิดสร้างสรรค์พัฒนาจำกัด ตลอดจนไม่สามารถปรับปรุงพัฒนางานที่เป็นรูปธรรมได้ (2) รูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร ความร่วมมือ การประสานงาน ความคิดสร้างสรรค์ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (3) ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นร่วมกันว่าทุกองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการทำงานเป็นทีม; นักศึกษาพยาบาล; สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ

บทนำ

จากการปฏิรูประบบบริการสุขภาพในประเทศไทยที่มุ่งเน้นการให้บริการที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพสูงสุด (Ministry of Public Health, 2020) ส่งให้สถาบันการศึกษาทางการพยาบาลต้องมีการปรับตัวโดยมุ่งเน้นการนำองค์ความรู้ที่ทันสมัยผสมผสานกับการพัฒนาทักษะบัณฑิตที่พึงประสงค์มาปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาสถาบันการศึกษาให้สามารถผลิตบัณฑิตพยาบาลที่ตอบสนองความต้องการของสถานบริการสุขภาพต่อไป ปัจจุบันสถาบันการศึกษาทางการพยาบาลมีการพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัยโดยนำหลักการทางทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติการพยาบาลมาจัดการศึกษาในระยะเวลา 4 ปี เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ความสามารถมาบูรณาการใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล ร่วมกับทีมการพยาบาลและทีมสหวิชาชีพ การทำงานเป็นทีมจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนตลอดระยะเวลาที่ศึกษาและเข้าสู่วิชาชีพพยาบาลได้อย่างสมบูรณ์ (Homtong & Nuangchaler, 2019) ซึ่ง Romig (1996) ได้กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมของวิชาชีพพยาบาลส่งเสริมให้เกิดคุณภาพบริการ ตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการอย่างเป็นระบบ ผู้ปฏิบัติงานเกิดการแบ่งปันความรู้เพื่อแก้ปัญหา และปรับปรุงการบริการพยาบาลให้ดีขึ้น

ยิ่งขึ้น ดังนั้นการทำงานเป็นทีมการพยาบาลจึงมีความสำคัญและจำเป็นต่อนักศึกษาพยาบาลที่ต้องมีการพัฒนาให้มีความพร้อมต่อการปฏิบัติงานในอนาคต จากผลการประเมินผู้ใช้บัณฑิตพยาบาล พบว่า พยาบาลจบใหม่มีความพร้อมด้านการทำงานเป็นทีมและการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพอยู่ในระดับต่ำ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบการพัฒนาทักษะบัณฑิตที่พึงประสงค์จึงต้องมีการปรับรูปแบบการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ นักศึกษามีทักษะการทำงานเป็นทีมและปฏิบัติการพยาบาลให้เกิดบริการสุขภาพที่มีคุณภาพต่อไป

การให้บริการพยาบาลเป็นงานที่จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรพยาบาลในทุกระดับ ทั้งหัวหน้าพยาบาล ผู้ตรวจการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย หัวหน้างาน หัวหน้าเวร ผู้ช่วยพยาบาล รวมทั้งนักศึกษาพยาบาลที่ขึ้นฝึกปฏิบัติงาน มาทำงานร่วมกัน เพื่อให้ผู้ป่วยได้รับการพยาบาลที่ดีมีคุณภาพอย่างสม่ำเสมอตลอด 24 ชั่วโมง (Fildes, Munt & Chamberlain, 2022) กระบวนการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ เพิ่มคุณภาพบริการพยาบาลได้ดียิ่งขึ้น (Al Sabei et al., 2022) ดังนั้น บุคลากรในทีมพยาบาลจะต้องมีความรู้ความสามารถ เข้าใจหลักการและเห็นความสำคัญทำงานเป็นทีม ตลอดจนได้รับการฝึกฝนและการพัฒนาทักษะอยู่เสมออย่างต่อเนื่อง การหล่อหลอมทักษะการทำงานเป็นทีมตั้งแต่เป็นนักศึกษาจึงเป็นพื้นฐานสำคัญของนักศึกษาพยาบาล ดังที่กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ 2561 ได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ไว้ข้อหนึ่งว่า บัณฑิตจะต้องสามารถทำงานเป็นทีมกับสหวิชาชีพ แต่จากการประเมินผู้ใช้บัณฑิตพบปัญหาว่า บัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาส่วนหนึ่งไม่มีความพร้อมในการทำงานเป็นทีมร่วมกับสหสาขาวิชาชีพ การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม จึงควรทำการปลูกฝังตั้งแต่ยังเป็นนักศึกษาพยาบาล

การจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล เป็นวิธีการพัฒนาทักษะและความรู้ของสมาชิกในทีมที่จำเป็นต่อการเรียนและการฝึกปฏิบัติงาน รวมถึงการทำงานร่วมกับทีมพยาบาลและสหวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพเมื่อจบการศึกษา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน คือ (1) การติดต่อสื่อสาร (2) ความร่วมมือ (3) การประสานงาน (4) ความคิดสร้างสรรค์ และ (5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง นักศึกษาสามารถเรียนรู้และพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมได้ตลอดหลักสูตร โดยอาจารย์สามารถออกแบบและบูรณาการรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ร่วมกับการส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ด้านอื่น ๆ ช่วยให้นักศึกษามีการแสดงออก คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ เพิ่มศักยภาพในบทบาทผู้นำและผู้ตามที่ดี โดยมีภาระสะท้อนคิดและปฏิบัติเป็นขั้นตอน การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมยังช่วยให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการปฏิบัติการพยาบาล การคิดสร้างสรรค์ การสร้างเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพพยาบาล และช่วยให้นักศึกษาสามารถปรับตัวทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (Greene & Doss, 2021)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่ง Vande et al. (2021) ได้กล่าวไว้ว่า การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยมีรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษา มีความเหมาะสมที่จะนำมาสอดแทรกในการจัดการศึกษาทางการพยาบาลได้อย่างมีประโยชน์ ประเด็นที่สำคัญคือ สามารถพัฒนาทักษะทางคลินิกที่จำเป็นในทีมการทำงานพยาบาล ช่วยพัฒนาทักษะอื่น ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติการพยาบาล เช่น ทักษะการสื่อสาร การตัดสินใจ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและแก้ปัญหาที่เผชิญกับการทำงานจริงในวิชาชีพ (Yang, Liu & Hsieh, 2022) ผู้วิจัยจึงเห็นว่าการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลมีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องมีรูปแบบกิจกรรมการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมที่สามารถนำมาปรับใช้ได้จริง จึงได้ศึกษาและสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ตามแนวคิดของ

Romig (1996) เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลในสถานศึกษาทางการพยาบาลของรัฐอย่างเป็นรูปธรรม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถานศึกษาพยาบาลของรัฐ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถานศึกษาพยาบาลของรัฐ
3. เพื่อประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถานศึกษาพยาบาลของรัฐ

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีม ของนักศึกษาพยาบาล ครอบคลุมตั้งแต่ ประเด็นสภาพและปัญหา การทำงานเป็นทีมฯ นำข้อมูลมาสังเคราะห์และสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ โดยมุ่ง ศึกษาเฉพาะการทำงานเป็นทีมตามแนวคิดของ Romig (1996) ซึ่งประกอบด้วย (1) การติดต่อสื่อสาร (2) ความร่วมมือ (3) การประสานงาน (4) ความคิดสร้างสรรค์ และ (5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และทำการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ในด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ การศึกษาวิจัยกลุ่มบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนา ทักษะการทำงานเป็นทีมฯ ตามวัตถุประสงค์การศึกษา ดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักเพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมฯ มีจำนวน 11 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มอาจารย์พยาบาล จำนวน 4 คน หัวหน้าหอผู้ป่วยจำนวน 4 คน และพยาบาลหัวหน้าเวร 3 คน
2. ผู้ให้ข้อมูลการสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยใช้เทคนิคเดลฟาย จำนวน 17 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 6 คน ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพยาบาลหัวหน้าเวร จำนวน 6 คน
3. ผู้ให้ข้อมูลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยการสนทนากลุ่ม จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 กลุ่ม ได้แก่ อาจารย์ จำนวน 2 คน หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 2 คน พยาบาลหัวหน้าเวร 2 คน และนักวิชาการหรือนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (ทางสุขภาพ) จำนวน 1 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ

ขอบเขตระยะเวลา ที่ใช้ในการวิจัย 1 ปี ตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565-วันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2566

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีม การทำงานเป็นทีม เป็นการทำงานของบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยมีความสัมพันธ์ใกล้ชิด ติดต่อสื่อสาร ร่วมคิดตัดสินใจ สนับสนุนช่วยเหลือ เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนางานให้บรรลุเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน (Lu & Chiu, 2022) การทำงานเป็นทีมมีความสำคัญในทุกองค์กร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของการบริหารงาน และมีบทบาทสำคัญเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ โดย Momthakarn (2020) กล่าวว่า

ลักษณะสำคัญของการทำงานเป็นทีมประกอบด้วย (1) ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของบุคคลที่แสดงออกถึง การยอมรับให้เกียรติ เป็นเครือข่าย (2) มีจุดมุ่งหมายและเป้าหมายร่วมกัน อันนำมาซึ่งความสำเร็จ (3) มีโครงสร้างทีม ซึ่งมีแบบแผนเฉพาะที่สมาชิกยอมรับและปฏิบัติ และ (4) มีบทบาทและความรับผิดชอบร่วมกัน โดยจัดแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ กระจายงานตามความรู้ความสามารถและความถนัด

การทำงานเป็นทีมตามแนวคิดของ Romig (1996) ประกอบด้วย (1) การติดต่อสื่อสาร เป็นการสื่อสารระหว่างสมาชิกในทีม โดยมีการรับฟังและเข้าใจปัญหาของงานสามารถแก้ไขได้ มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารและสนับสนุนสมาชิกที่มีอิสระในการให้ข้อมูล (2) การร่วมมือ เป็นการทำงานร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือกัน และร่วมรับผิดชอบในงาน มีการแบ่งปันและตัดสินใจร่วมกัน ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานในการทำงานเป็นทีม (3) การประสานงาน โดยมีการประชุมวางแผนที่เหมาะสมเพื่อผลสำเร็จตามเป้าหมายซึ่งการประสานงานทั้งในและนอกวิชาชีพจะทำให้งานบรรลุเป้าหมายรวดเร็วและดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ (4) การมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่ช่วยสร้างนวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหา และทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ในการดำเนินงาน เกิดการปรับปรุงระบบงานและเพิ่มผลผลิต และ (5) การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง โดยมีการปรับกระบวนการทำงานและการพัฒนาเพื่อลดขั้นตอน เพิ่มคุณภาพและผลผลิต ซึ่งการออกแบบงานใหม่จากการปรับปรุงคุณภาพให้เหมาะสมกับงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดการเรียนรู้ข้อผิดพลาดด้วย

การทำงานเป็นทีมพยาบาล เป็นการทำงานร่วมกันของบุคลากรทางการพยาบาล โดย Manokarn, Buaphood, and Jaiyasit (2019) กล่าวว่า ขั้นตอนการปฏิบัติงานเป็นทีมการพยาบาล ประกอบด้วย การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินความต้องการและปัญหาของผู้รับบริการร่วมกับการตรวจเยี่ยมกับทีม การวางแผนการพยาบาล โดยมีการประชุมปรึกษาและมีเป้าหมายการให้บริการร่วมกัน การมอบหมายงานให้แก่สมาชิกในทีมพยาบาลตามความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคล ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประสานงานและคิดริเริ่มเพื่อปรับปรุงคุณภาพงาน รวมทั้งมีการประเมินผลให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงต่อเนื่อง นำผลการประเมินมาเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

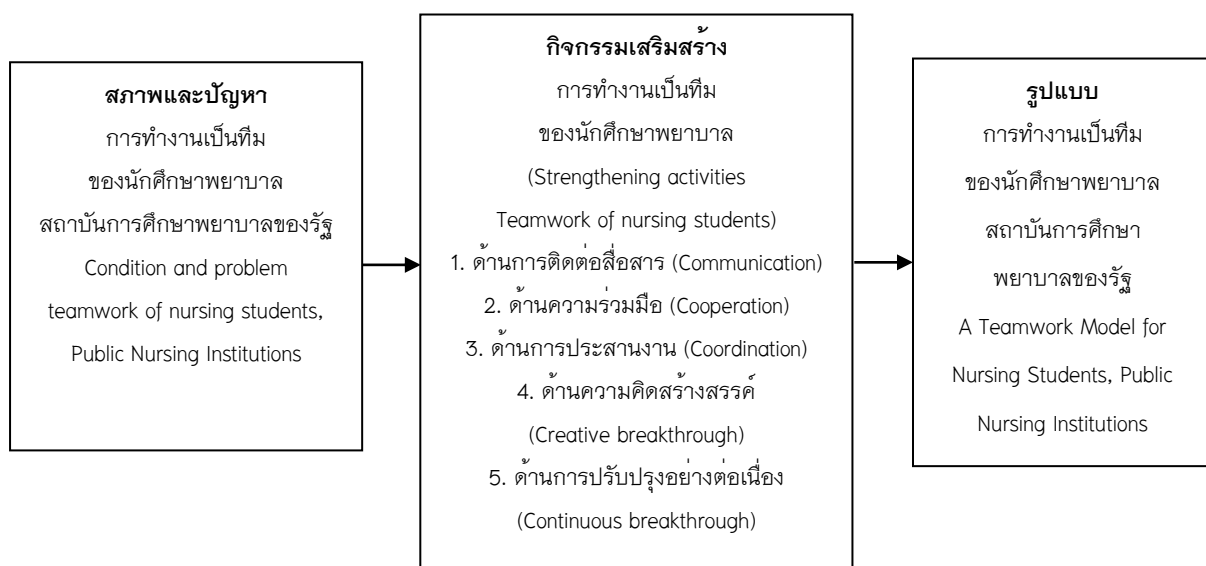
ปัจจุบันการทำงานเป็นทีมพยาบาลมีหลายรูปแบบตามวิธีการมอบหมายงาน โดยมีเป้าหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการและผู้ให้บริการ ลักษณะสำคัญของทีมการพยาบาลคือ มีการสื่อสารที่ชัดเจน เปิดใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ซึ่งกันและกันจนเกิดความเข้าใจ มีการตัดสินใจร่วมกัน ทำให้สมาชิกมีส่วนร่วมในความสำเร็จ มีภาวะผู้นำที่ได้รับการยอมรับ และพร้อมส่งเสริมให้ทุกคนมีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ รวมถึงความชัดเจนของการมอบหมายงานในบทบาทหน้าที่รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบ หลักการทั่วไปของการสร้างรูปแบบ Meason, Albert, and Khedourri (1985) กล่าวว่า การสร้างรูปแบบเริ่มต้นจากการรวบรวมปัญหาเพื่อให้รู้ปัญหาที่แท้จริง ต่อมาจึงพิจารณากำหนดวัตถุประสงค์เบื้องต้น ข้อจำกัดและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น มีการดำเนินการสร้างตามหลักวิชาการ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วจึงมีการทดสอบรูปแบบ โดยพิจารณาถึงความตรงตามสถานการณ์จริง การนำไปทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบผล หลังจากนั้นจึงนำร่างรูปแบบมาแก้ไขให้สมบูรณ์ ปรับปรุงรูปแบบให้ทันสมัย โดยการสร้างรูปแบบนั้นเริ่มจาก

การศึกษาหาข้อมูลแนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องที่จะสร้างรูปแบบให้ชัดเจน หาสมมติฐานและหลักการของรูปแบบที่จะสร้างซึ่งต้องสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง

วิธีการประเมินรูปแบบ จุดมุ่งหมายสำคัญของการประเมินคือการยืนยันว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีความชัดเจนและเหมาะสมกับปัญหาและข้อจำกัดของสภาพการณ์ ทั้งนี้ Eisner (1976) ได้เสนอแนวคิดการประเมินรูปแบบโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ซึ่งมีความละเอียดอ่อนมากกว่าการสรุปจากตัวเลข โดยเป็นการประเมินที่เน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งซึ่งมากกว่าผลสัมฤทธิ์ของเป้าหมาย อาจมีการผสมผสานปัจจัยในการพิจารณาเพื่อให้ได้ข้อสรุป การตอบสนองปัญหาและความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง การประเมินเนื้อหาต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วัดคุณค่าโดยใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริง รูปแบบที่ได้จึงมีความยืดหยุ่นกับกระบวนการเก็บรวบรวม ประมวลผล ตลอดจน วิธีการนำเสนอรูปแบบ

จากการทบทวนวรรณกรรมและแนวความคิด ผู้วิจัยสรุปแนวคิดของ Romig (1996) มาเป็นแนวคิดหลักในการสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล ซึ่งประกอบด้วย การติดต่อสื่อสาร การร่วมมือ การประสานงาน การมีความคิดสร้างสรรค์ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพราะแนวคิดดังกล่าวมีความสอดคล้องใกล้เคียงกับการฝึกทักษะและการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการถึงการประเมินรูปแบบที่สร้างขึ้นถึงความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และเป็นประโยชน์ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาของรัฐ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพให้กับสถาบันการศึกษาของรัฐ และหน่วยงานต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Figure 1 Conceptual framework for research

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) มีวิธีดำเนินการวิจัย 3 ระยะ ดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ กับผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 4 คน หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 4 คน และพยาบาลหัวหน้าเวรที่นักศึกษาพยาบาลชั้นฝึกปฏิบัติงานจำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีค่า IOC 0.67 เก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) จัดบันทึกและอัดเทป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา และสรุปเป็นความเรียง

2. การสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi technique) ผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาพยาบาล จำนวน 6 คน ผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 5 คน และผู้เชี่ยวชาญกลุ่มพยาบาลหัวหน้าเวรที่นักศึกษาเมื่อขึ้นฝึกปฏิบัติงานการพยาบาล จำนวน 6 คน วิธีดำเนินการวิจัย เทคนิคเดลฟาย 3 รอบ โดยรอบที่ 1 ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ เครื่องมือคือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการสัมภาษณ์ด้วยการจัดบันทึกและอัดเทป วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา สำหรับรอบที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาเข้ามาสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือรูปแบบที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด มี 5 องค์ประกอบ 18 องค์ประกอบย่อย จำนวน 69 ข้อ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาระดับความเหมาะสมของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ จากข้อคำถามแต่ละข้อ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่ามัธยฐานและค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และรอบที่ 3 นำแบบสอบถามมาตราประมาณค่า 5 ระดับ พร้อมทั้งระบุค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และตำแหน่งคะแนนที่ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านตอบในรอบที่ 2 ส่งให้ผู้เชี่ยวชาญทำการทบทวนคำตอบในการตอบแบบสอบถามของตนเองเพื่อเป็นการยืนยันคำตอบของผู้เชี่ยวชาญอีกครั้ง และนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยพิจารณาจากค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และสรุปรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ที่ผ่านการยืนยัน มี 5 องค์ประกอบ 18 องค์ประกอบย่อย จำนวน 61 ข้อ

3. การประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ โดยการสนทนากลุ่ม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ประกอบด้วย อาจารย์พยาบาล จำนวน 2 คน หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 2 คน และพยาบาลหัวหน้าเวรที่นักศึกษาพยาบาลชั้นฝึกปฏิบัติงานจำนวน 2 คน นักทรัพยากรมนุษย์ จำนวน 1 คน เป็นการสนทนากลุ่มเพื่อหาฉันทมติเกี่ยวกับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ตามองค์ประกอบของรูปแบบแล้วรวบรวมวิเคราะห์ความคิดเห็นเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ การทำงานเป็นทีมฯ ประเมินโดยใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ตามองค์ประกอบของรูปแบบ ฯ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า (1) ด้านการสื่อสาร พบว่า นักศึกษาพยาบาลใช้ศัพท์ทางการแพทย์ไม่คล่อง การเขียนบันทึกการพยาบาลไม่ครอบคลุม ไม่ได้รับการฝึกปฏิบัติในด้านการสื่อสารที่เหมาะสม ขาดความมั่นใจ ทำให้สื่อสารไม่ครบถ้วน (2) ด้านความร่วมมือ พบว่า นักศึกษาพยาบาลไม่รับทราบหน้าที่ชัดเจน ทำให้ไม่ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น (3) ด้านการประสานงาน พบว่า ระยะเวลาฝึก

ปฏิบัติงานจำกัด ทำให้ได้รับประสบการณ์น้อย ส่วนใหญ่มีการติดต่อประสานงานตามที่ได้รับมอบหมายและไม่มีการติดตามผล (4) ด้านความคิดสร้างสรรค์ พบว่า เวลาในการคิดสร้างสรรค์พัฒนามีจำกัด ทำให้นักศึกษาคิดสร้างสรรค์ได้เพียงงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกปฏิบัติของนักศึกษา และ (5) ด้านการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง พบว่า อาจารย์ไม่สามารถทำการติดตามนักศึกษาได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากระยะเวลาการฝึกสั้น นักศึกษาเปลี่ยนสถานที่ฝึกปฏิบัติไปฝึกกับอาจารย์ท่านอื่น ทำให้ไม่เห็นถึงการปรับปรุงพัฒนางานที่เป็นรูปธรรม และพัฒนางานไปจนถึงระดับใด

2. ผลการสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า การสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มี 5 องค์ประกอบ 18 ด้าน ซึ่งส่วนใหญ่มีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ ระดับความเหมาะสมของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ดังแสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยควอไทล์ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล

Table 1 Median and quartile range of the teamwork style of nursing students

รูปแบบการทำงานเป็นทีม Teamwork Model	Mdn (Median)	IR (Interquartile range)	ระดับ ความเหมาะสม (level)
องค์ประกอบที่ 1 การติดต่อสื่อสาร (communication)			
1. การแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อทีม (discussion and expression helpful ideas with the team)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
2. การสื่อสารชัดเจน ตรงประเด็น และสร้างความเข้าใจในทีม (communication in the team with clarity, precision and creating a better understanding)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
3. การพัฒนาทักษะการสื่อสารที่จำเป็น (strengthen necessary communication skills)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
องค์ประกอบที่ 2 ความร่วมมือ (cooperation)			
1. การมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย (involvement in goal setting)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
2. การระดมความคิดในแนวปฏิบัติ (brainstorming to generating guidelines)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
3. การมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (achievement motivation)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
4. การสร้างบรรยากาศที่ดี (creating good atmosphere)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
5. ความผูกพันของทีม (team engagement)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
6. การมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในทีม (trust and believe in team)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)

รูปแบบการทำงานเป็นทีม Teamwork Model	Mdn (median)	IR (interquartile range)	ระดับ ความเหมาะสม (level)
องค์ประกอบที่ 3 การประสานงาน (coordination)			
1. การกำหนดขอบเขตและบทบาทหน้าที่ (determining job scope and role)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
2. มีแนวทางการประสานความร่วมมือในทิศทางเดียวกัน (unidirectional cooperation guide)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
องค์ประกอบที่ 4 ความคิดสร้างสรรค์ (creative Breakthrough)			
1. การมีวิสัยทัศน์ของทีมงาน (having common visions)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
2. การมีภาวะผู้นำ (leadership skill)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
3. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด (efficient resource usage)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
องค์ประกอบที่ 5 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (continuous breakthrough)			
1. การกำหนดแผนและเป้าหมาย (goal and plan setting)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)
2. การนำแผนไปใช้ (plan implementation)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
3. การประเมินผล (results evaluation)	4.00	0.5	มาก (mostly agree)
4. การให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อพัฒนาปรับปรุง (providing feedback for improvement)	5.00	0.5	มากที่สุด (totally agree)

จากตาราง 1 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ารูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาพยาบาลของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 18 ด้าน มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด 8 ด้าน (Mdn = 5.00) และมีความเหมาะสมระดับมาก 10 ด้าน (Mdn = 4.00)

3. ผลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินการทำงานเป็นทีมฯ ทั้งด้านความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ดังแสดงดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล

Table 2 Evaluation of the teamwork style of nursing students

องค์ประกอบรูปแบบ การทำงานเป็นทีม (elements of teamwork)	ความเหมาะสม (propriety)			ความเป็นไปได้ (feasibility)			ความเป็นประโยชน์ (utility)		
	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย	$\bar{x}$	S.D	ความหมาย
1. การติดต่อสื่อสาร (communication)	4.81	0.26	มากที่สุด (totally agree)	4.67	0.22	มากที่สุด (totally agree)	4.95	0.19	มากที่สุด (totally agree)
2. ความร่วมมือ (cooperation)	4.52	0.25	มากที่สุด (totally agree)	4.48	0.26	มาก(mostly agree)	4.58	0.25	มากที่สุด (totally agree)
3. การประสานงาน (coordination)	4.63	0.25	มากที่สุด (totally agree)	4.59	0.31	มากที่สุด (totally agree)	4.66	0.21	มากที่สุด (totally agree)
4. ความคิดสร้างสรรค์ (creative Breakthrough)	4.71	0.23	มากที่สุด (totally agree)	4.62	0.29	มากที่สุด (totally agree)	4.69	0.29	มากที่สุด (totally agree)
5. การปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่อง (continuous breakthrough)	4.56	0.33	มากที่สุด (totally agree)	4.56	0.29	มากที่สุด (totally agree)	4.56	0.30	มากที่สุด (totally agree)

จากตาราง 2 ผู้ทรงคุณวุฒิได้ประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเรียงลำดับดังนี้ การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การประสานงาน การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือ (Mean = 4.81, 4.71, 4.63, 4.56 และ 4.53) สำหรับความเป็นไปได้ขององค์ประกอบของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มีองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การประสานงาน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Mean = 4.67, 4.62, 4.59 และ 4.56 ตามลำดับ) ส่วนองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก คือ ความร่วมมือ (Mean = 4.48) ในส่วนความเป็นประโยชน์ขององค์ประกอบของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ทุกองค์ประกอบมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดตามลำดับดังนี้ การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์การประสานงาน ความร่วมมือ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Mean = 4.95, 4.69, 4.66, 4.58 และ 4.56)

ข้อเสนอจากการสนทนากลุ่ม ผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอว่าการจัดกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม เช่นการฝึกตามสถานการณ์ ควรจัดแบ่งเป็นขั้นตอนที่ชัดเจนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ได้จริง โดยแบ่งเป็นระยะการเตรียมการ ระยะดำเนินการ และระยะประเมินผล การจัดทำคู่มือมีความสำคัญจำเป็นอย่างมาก ควรออกแบบให้ชัดเจน เพราะจะช่วยให้นักศึกษาสามารถนำไปใช้ปฏิบัติได้จริง การออกแบบสถานการณ์ให้นักศึกษาฝึกฝนก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้นักศึกษาร่วมเผชิญสถานการณ์ จะมีส่วนช่วยให้นักศึกษามั่นใจสามารถปฏิบัติงานเป็นทีมบนหอผู้ป่วยได้เป็นอย่างดี

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาสภาพและปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า สภาพในปัจจุบันนักศึกษาพยาบาลมีปัญหาเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมทั้งทางด้านการสื่อสาร ความร่วมมือ การประสานงาน ความคิดสร้างสรรค์ และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากการทำงานเป็นทีมพยาบาลมีลักษณะการทำงานร่วมกันของวิชาชีพกับสหวิชาชีพ การทำให้ทีมประสบความสำเร็จนั้นมียอดปัจจัยประกอบย่อยหลายอย่าง ทั้งปัจจัยภายในทีม เช่น การกำหนดเป้าหมาย บทบาทในการทำงานร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสาร การแก้ปัญหา การยอมรับข้อผิดพลาดร่วมกัน และปัจจัยภายนอกทีมเช่น ความแตกต่างของบุคคล ช่องว่างระหว่างวัย สภาพแวดล้อม สังคม (Glauberman et al., 2022) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Carson et al. (2021) ที่พบว่า ระบบการทำงาน ปัจจัยด้านสภาวะแวดล้อมภายนอก ปัจจัยด้านบุคคล และองค์ประกอบของการทำงานเป็นทีมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล โดยหากมีการศึกษาปัญหาในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมและกำหนดองค์ประกอบการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมให้ชัดเจน เป็นขั้นตอน ย่อมเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล

2. ผลการสร้างรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า รูปแบบการทำงานเป็นทีมมี 5 องค์ประกอบ 18 ด้าน สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 การติดต่อสื่อสาร ในด้านการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่จำเป็นมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด เช่น การฝึกพูดศัพท์ทางการแพทย์ ในการรับส่งเวร การรายงานอาการผู้ป่วย เป็นต้น ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารภายในทีมพยาบาล ทั้งนี้เนื่องจาก การที่บุคคลจะสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมได้นั้น จำเป็นต้องมีการติดต่อสื่อสารที่ดีและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนทำให้เกิดการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้เพิ่มผลผลิตของทีม (Romig, 1996) สอดคล้องกับการศึกษาของ Suwannasin and Na-Nan (2019) ที่พบว่า การพัฒนาทักษะการสื่อสาร มีความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีมและการสร้างทีมที่มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มต้นจากการประเมินพัฒนาและแก้ไขทักษะอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทำให้การทำงานประสบความสำเร็จ เกิดเครือข่ายความร่วมมือ การเลือกใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสมกับระดับความรู้และศักยภาพของทีมจะทำให้การสื่อสารเกิดประสิทธิผล

2.2 ความร่วมมือ เนื่องด้วยการปฏิบัติการพยาบาลจำเป็นต้องมีการทำงานร่วมกัน เช่น การช่วยฟื้นคืนชีพ สมาชิกทีมแต่ละคนจะทำหน้าที่ต่างกัน แต่ต้องร่วมมือในการปฏิบัติงานการพยาบาลเพื่อให้ผู้ป่วยปลอดภัย ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย และการมีความไว้วางใจและเชื่อมั่นในทีมมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การทำงานเป็นทีมเกิดจากความร่วมมือของสมาชิกทีม มีการระดมสมองเพื่อช่วยทีมวางแผน ดำเนินการ แก้ไขและพัฒนาทีมให้บรรลุเป้าหมายทุกคนมีส่วนร่วมในความสำเร็จ มีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของทีม ตลอดจนเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์และสามัคคี (Metkarunjit, 2018) ซึ่งจากการศึกษาประสบการณ์การทำงานเป็นทีมโดยใช้ปัญหาเป็นพื้นฐานพบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการรับรู้พันธกิจ ที่ชัดเจนของทีมและไม่สับสนในบทบาทเมื่อเกิดปัญหาให้แก้ไข ถ้าหากได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเป้าหมายและแนวทางการทำงานของทีม (Allert, Dellkvist, Hjelm, & Andersson, 2022)

2.3 การประสานงาน งานการพยาบาลจำเป็นต้องประสานงานกับฝ่ายอื่น ๆ เช่น การฟื้นฟูสภาพ โภชนาการ เภสัชกร เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการดูแลผู้ป่วย ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าการกำหนด

ขอบเขตและบทบาทหน้าที่ที่มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้ Brewer and Flavell (2020) กล่าวว่า ระบบบริการพยาบาลในปัจจุบันเน้นผู้ป่วยเป็นศูนย์กลาง การให้บริการจึงต้องประสานงานทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน การกำหนดบทบาทหน้าที่ให้มีขอบเขตการทำงานชัดเจนจะช่วยลดความสับสนและขั้นตอนในการปฏิบัติงาน เพิ่มประสิทธิภาพการประสานงาน ทำให้เกิดการปรับปรุงระบบงานและทีมงานให้ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Topbaş and Üstün (2022) พบว่า การกำหนดขอบเขตและบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนเป็นปัจจัยด้านการบริหารที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของทีม หากบุคลากรในทีมสุขภาพมีการประสานงานกันตามขอบเขตงานที่กำหนด ส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพในการดูแลผู้ป่วยและเสริมสร้างพลังอำนาจสมาชิกทีม

2.4 ความคิดสร้างสรรค์ ในด้านการมีวิสัยทัศน์ของทีมร่วมกัน และการมีภาวะผู้นำมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก งานบริการพยาบาลเป็นงานที่มีการพัฒนาและปรับปรุงให้ทันสมัย ในทีมการทำงานจึงต้องร่วมมือกันกำหนดวิสัยทัศน์ พัฒนาภาวะผู้นำ สามารถคิดค้นนวัตกรรมใหม่ๆ และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงาน ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและนโยบายสาธารณสุข (Mohammad, Shahzad, Leila, & Sahar, 2021) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Wai et al. (2021) ซึ่งพบว่า นักศึกษาพยาบาลที่ได้รับการกระตุ้นให้มีการคิดริเริ่มสร้างสรรค์เพื่อแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ร่วมกัน มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสูง สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ของทีมได้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน เป็นทีมที่มีภาวะผู้นำ ยอมรับนวัตกรรมใหม่

2.5 การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ในด้านการกำหนดแผนและเป้าหมาย และการให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อพัฒนาปรับปรุงมีระดับความเหมาะสมมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก งานบริการสุขภาพนอกจากอาศัยความรู้ความชำนาญของบุคลากรหลายระดับเพื่อให้การดูแลได้ครอบคลุมแล้ว การปรับปรุงอย่างต่อเนื่องโดยนำข้อมูลย้อนกลับหรือผลการประเมินมาพัฒนา ปรับปรุง กำหนดแผนและเป้าหมายเพื่อให้เลือกใช้กระบวนการพยาบาลที่เหมาะสมสู่เป้าหมายของทีม (Yang, Liu, & Hsieh, 2022) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Sriburom and Sriklaup (2023) พบว่า การพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพของทีมการพยาบาลและการปฏิบัติงานของบุคลากรพยาบาล นักศึกษาพยาบาลเข้าใจกระบวนการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม นอกจากนี้เมื่อนำผลข้อมูลย้อนกลับจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาพัฒนาปรับปรุงระบบงานเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการดูแลรักษา ลดสาเหตุของความไม่พึงพอใจ และเพิ่มอัตราการคงอยู่ของบุคลากรพยาบาล (Al Sabei, et al., 2022)

3. ผลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า ผลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ทั้งความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบโดยรวมมีค่าเฉลี่ย 4.63 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจาก การประเมินคุณภาพของรูปแบบที่เกิดขึ้นจากการวิจัยเชิงพัฒนา มีการพิจารณาถึงแผนการดำเนินการวิจัยบูรณาการกับการพัฒนาทักษะควบคู่ไปกับการจัดการเรียนรู้ ส่วนการนำรูปแบบไปใช้มักพิจารณาในด้านการนำผลไปใช้แก้ปัญหาและการจัดการเรียนรู้ รูปแบบที่ได้มีความเป็นไปได้ว่าส่งผลทางบวกต่อผู้รู้รูปแบบ มีความเหมาะสมกับการปรับใช้ในแต่ละบริบทที่เปลี่ยนแปลง (Karnchanawasee, 2019) ซึ่งลักษณะการประเมินรูปแบบดังกล่าว สอดคล้องกับการศึกษาของ Greene and Doss (2021) ที่พบว่า คุณภาพของรูปแบบการทำงานเป็นทีมก่อนที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอนต้องมีการอธิบายเชิงวิทยาศาสตร์ สะท้อนผลของรูปแบบให้ชัดเจน ก่อนนำไปใช้จริงโดยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และตรวจสอบข้อเท็จจริงจากเชี่ยวชาญในด้านนั้น ประเมินความเป็นไปได้ วิเคราะห์ปัญหาและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น และการตอบสนองต่อความเป็นปัจจุบันของรูปแบบ

สรุปผล

1. สภาพปัจจุบันเกี่ยวกับปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลพบว่า ทักษะการสื่อสารยังไม่ชัดเจน ไม่มั่นใจ และไม่ครบถ้วน ไม่รู้บทบาทหน้าที่ชัดเจน ระยะเวลาฝึกจำกัดจึงไม่มีการติดตามผลและพัฒนาต่อเนื่อง
2. รูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มี 5 องค์ประกอบ 18 ด้าน โดยการติดต่อสื่อสาร มีองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน ความร่วมมือมีองค์ประกอบย่อย 6 ด้าน การประสานงานมีองค์ประกอบย่อย 2 ด้าน ความคิดสร้างสรรค์มีองค์ประกอบย่อย 3 ด้าน และการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องมีองค์ประกอบย่อย 4 ด้าน
3. ผลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean = 4.63) ทั้งนี้ องค์ประกอบที่มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด คือ การติดต่อสื่อสาร ความคิดสร้างสรรค์ การประสานงาน การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง และความร่วมมือ (Mean = 4.81, 4.67, 4.63, 4.56 และ 4.53 ตามลำดับ)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. จากสภาพปัญหาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลในปัจจุบัน อันเป็นผลมาจากหลายปัจจัย ดังนั้น ผู้บริหารหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ควรมีการประเมินปัญหา ตัวชี้วัดคุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์ และร่วมวางแผนแก้ไข ปรับปรุง พัฒนาทักษะนักศึกษา โดยเฉพาะการทำงานเป็นทีมซึ่งเป็นพื้นฐานการทำงานของพยาบาล และการบริการสุขภาพที่มีประสิทธิภาพ
2. รูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ทุกองค์ประกอบมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับสูงมาก ดังนั้น ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนานักศึกษาควรมีการดำเนินการเป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากการประเมินปัญหา วางแผน การพัฒนาให้นักศึกษาเข้าใจหลักการและความสำคัญของทำงานเป็นทีม มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการติดต่อสื่อสาร การให้ความร่วมมือทำงานร่วมกัน รู้แนวทางการประสานงาน แสดงออกถึงบทบาทและความคิดสร้างสรรค์ มีการปรับปรุงการดำเนินงานของทีมอย่างต่อเนื่อง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการสอดแทรกทักษะการทำงานเป็นทีมให้กับนักศึกษาพยาบาลในรายวิชาต่าง ๆ ทุกชั้นปี เพื่อให้นักศึกษาได้ฝึกการทำงานเป็นทีม และเกิดประสิทธิภาพในการเรียนมากยิ่งขึ้น
3. ผลการประเมินรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงมากในทุกองค์ประกอบ ทั้งความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาลควรมีการนำรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มาพัฒนาทักษะนักศึกษา และเปิดโอกาสให้นักศึกษาพยาบาลมีบทบาทการทำงานเป็นทีมพยาบาล ร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ชี้แนะแนวทางหลักการติดต่อสื่อสารในวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ สร้างความร่วมมือในการทำงาน ฝึกการประสานงานและแสดงออกถึงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลอย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาองค์ประกอบอื่น เช่น ผู้นำทีมประสิทธิผล การจัดการความขัดแย้ง การแก้ไขปัญหาที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีม เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาลได้รอบด้าน และสะดวก

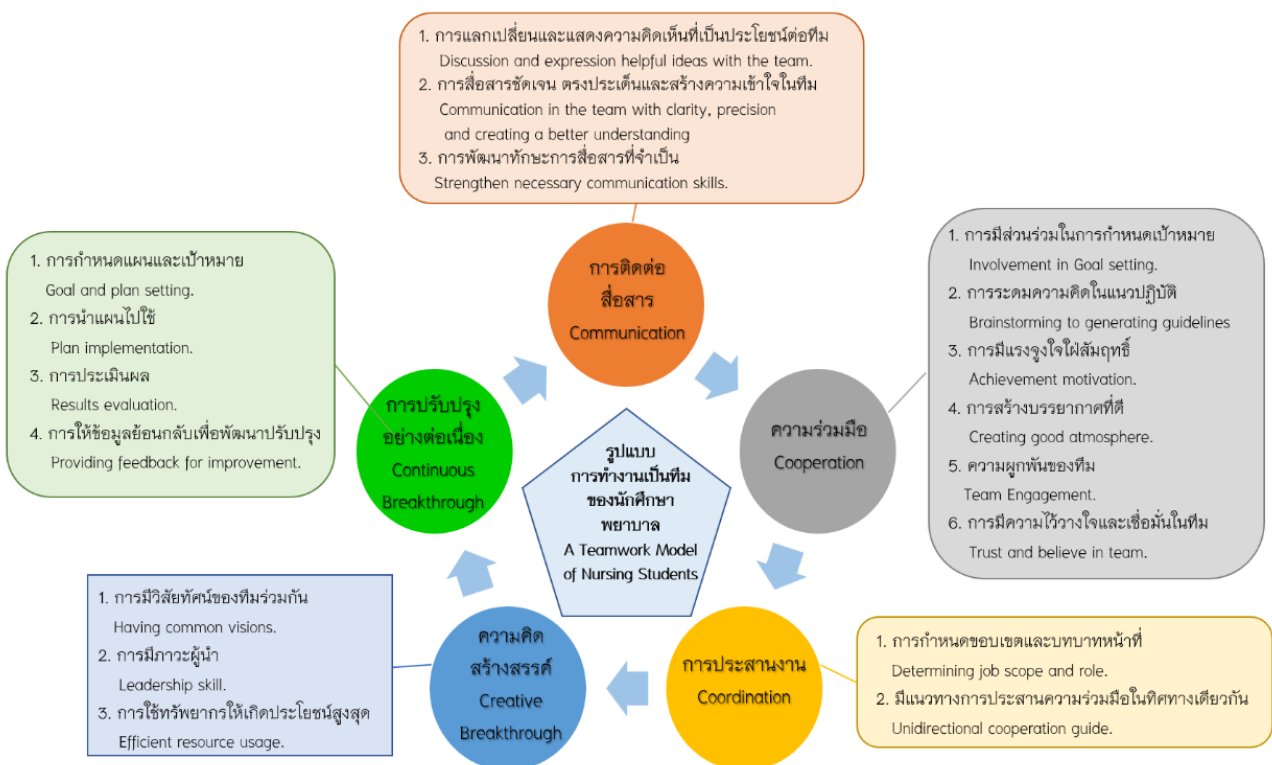
ต่อการปรับใช้รูปแบบในแต่ละบริบทของสถาบันการศึกษาพยาบาลได้อย่างเหมาะสมและครอบคลุมเนื้อหาของรูปแบบการทำงานเป็นทีม

2. ควบคู่กับผลของการนำรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ไปใช้ เพื่อประเมินประสิทธิภาพและปรับปรุงองค์ประกอบย่อยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ มีข้อมูลเชิงลึกครอบคลุมเนื้อหาของรูปแบบที่ศึกษามากยิ่งขึ้น ซึ่งจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมฯ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อ

องค์ความรู้ใหม่

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สร้างและพัฒนารูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ โดยใช้เคลฟายเทคนิค ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 18 ด้าน โดยในแต่ละองค์ประกอบมีการเชื่อมโยงสัมพันธ์กัน แสดงว่าแนวคิดทฤษฎีของ Romig สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมของพยาบาล และมีการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ทั้งนี้การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในนักศึกษาพยาบาล โดยนำรูปแบบการทำงานเป็นทีมฯ ไปปรับใช้นั้น ควรคำนึงถึงสภาพปัญหาและบริบทของสถาบันอย่างละเอียดถี่ถ้วน และมีการวางแผนการนำไปใช้ให้มีความครอบคลุมทุกองค์ประกอบเพื่อให้เกิดประสิทธิผลให้ดียิ่งขึ้น ดังแสดงในภาพที่

2

ภาพที่ 2 รูปแบบการทำงานเป็นทีมของนักศึกษาพยาบาล สถาบันการศึกษาของรัฐ

Figure 2: Model of team work among fourth-year nursing students in public educational institutes

References

- Al Sabei, S. D., Labrague, L. J., Al-Rawajfah, O., AbuAlRub, R., & Burney, I. A. (2022). Relationship between interprofessional teamwork and nurses' intent to leave work: The mediating role of job satisfaction and burnout. *Nursing Forum*, 57(4), 568–576.
- Allert, C., Dellkvist, H., Hjelm, M., & Andersson, E. K. (2022). Nursing students' experiences of applying problem-based learning to train the core competence teamwork and collaboration: An interview study. *Nursing Open*, 9(1), 569–577.
- Brewer, M., & Flavell, H. (2020). Teamwork, collaboration and networking: self-reported behavioral change following pre-licensure interprofessional clinical learning. *Journal of Interprofessional Care*, 34(2), 184–192.
- Carson, O. M., Laird, E. A., Reid, B. B., Deeny, P. G., & McGarvey, H.E. (2021). Enhancing teamwork using a creativity-focused learning intervention for undergraduate nursing students: A pilot study. *Nurse Education in Practice*, 30(9), 20–26.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. *The Journal of Aesthetic Education*, 10(3), 135–150.
- Fildes, C., Munt, R., & Chamberlain, D. (2022). Impact of dual intensive care unit and rapid response team nursing roles on service delivery in the intensive care unit. *Critical Care Nurse*, 42(5), 23–31.
- Glauberaman, G., Wong, L., Bray, M., & Katz, A. R. (2022). Disaster aftermath interprofessional simulation: Promoting nursing students' preparedness for Interprofessional teamwork. *Journal of Nursing Education*, 59(6), 353–356.
- Greene, D. A., & Doss, J. L. (2021). Developing teamwork skills in baccalaureate nursing students: Impact of Team STEPPS training and simulation. *International Journal of Nursing Education Scholarship*, 18(1), 1–8.
- Homtong, W., & Nuangchalem, P. (2019). Developing Guideline to Enhance Team Working Competency of Teachers. *Journal of Roi Et Rajabhat University*, 13(3), 149–157.
- Karnchanawasee, S. (2019). *Evaluation theory* (9th ed.). Printing House of Chulalongkorn University.
- Lu, M., & Chiu, M.M. (2022). Do teamwork guidelines improve peer assessment accuracy or attitudes during collaborative learning. *IEEE Transactions on Education*, 65(4), 485–492.

- Manokarn, C., Buaphood, S., & Jaiyasit, R. (2019). Team effectiveness of nursing instructors under the ministry of public health. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 20(2), 75–82.
- Meason, M., Albert, A., & Khedourri, F. (1985). *Management, individual and organizational effectiveness* (2nd ed.). Harper & Row.
- Metkarunjit, M. (2018). *Teamwork: The driving force for success*. Audial Store.
- Ministry of Public Health (MOPH). (2020, May 9). *Health System Policy 2020*. Retrieved from http://bps.moph.go.th/new_bps/sites/default/files/17.policy2564.pdf
- Mohammad, A. C., Shahzad, P., Leila, M. D., & Sahar, K. (2021). Creativity in nursing care: A concept analysis. *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 29(3), 389–396.
- Momthakarn, A. (2020). *Big potential: How transforming the pursuit of success raises our achievement, happiness, and well-being*. C-education.
- Romig, D. A. (1996). *Breakthrough teamwork: Outstanding result using structured teamwork*. Irwin.
- Sriburom, T., & Sriklaup, K. (2023). Designing the guidelines for enhancing teamwork and virtual teamwork skills in office and online professional learning community. *CMU Journal of Education*, 70(1), 88–102.
- Suwannasin, N., & Na-Nan, K. (2019). Teamwork influences the team's efficiency of Chularat hospital group: Exploratory factor analysis. *Journal of Sripratum education Chonburi*, 15(4), 100–111.
- Topbaş, E. & Üstün, G. (2022). The effect of assertiveness training on teamwork attitudes during epileptic seizure simulation: A randomized controlled study. *Archives of Epilepsy*, 28(3), 127–133.
- Vande, M., Billett, S., Armit, L., Frommolt, V., Mitchell, C., Mitchell, M., Shaw, J., & Grealish, L. (2021). Developing intersubjectivity and teamwork skills through learning circles on clinical placement: A mixed methods study. *Nurse Education in Practice*, 56, 13–27.
- Wai, A., Lam, V., Ng, Z., Pang, M., Tsang, V., Lee, J., & Wong, J. (2021). Exploring the role of simulation to foster interprofessional teamwork among medical and nursing students: A mixed-method pilot investigation in Hong Kong. *The Journal of Interprofessional Care*, 35(6), 890–898.

Yang, S.Y., Liu, C. & Hsieh, P.L. (2022). Effects of team-based learning on students' teamwork, learning attitude, and health care competence for older people in the community to achieve SDG-3. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(11), 31-44.